

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNU PRÁCU

Autor práce: Mgr. Gabriel EŠTOK, PhD.

Téma práce: *SEKUNDÁRNY ANALFABETIZMUS AKO ASPEKT DEMOKRATICKÉHO DEFICITU EÚ*

Oponent: prof. PhDr. Ján LIĎÁK, CSc. - Vysoká škola mezinárodných a veřejných vztahů Praha, ČR

Posudzovaná habilitačná práca predstavuje súbor vedeckých štúdií, ktoré boli autorom publikované v rôznych neperiodických výstupoch v období rokov 2010 – 2018. Predstavujú niekoľkoročný výskum autora v oblasti deficitov liberálnej demokracie na národnej a európskej úrovni, ktorej sa primárne venuje. Vybraná problematika je navyše podmienená dlhodobou vedeckou orientáciou pracoviska, na ktorom G. Eštok pracuje. Katedra politológie na Filozofickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach je skúmaním demokracie vo vedeckej komunite v Čechách a na Slovensku všeobecne známa.

Vysoko oceňujem vedecký výskum danej problematiky, ktorá je ďalej špecifikovaná na jeden z najaktuálnejších problémov dnešnej súčasnosti. Habilitačná práca systematicky skúma viacročný problém postupného odklonu občanov na národnej a európskej úrovni od fenoménu politiky, riadenia vecí verejných, neochotu občanov angažovať sa v politickom dianí na akejkoľvek úrovni, problémom klesajúcej účasti na voľbách, vrátane volieb do Európskeho parlamentu. Poukazuje na nedostatok informácií a vedomostí o politike, ale tiež na to, že občania akoby rezignovali na sledovanie politického diania na Slovensku a vo svete, a o konkrétne a relevantné vedomosti a informácie z tejto oblasti neprejavujú príliš veľký záujem. Stotožňujem sa s autorom v jeho konštatovaní, že demokracia a procesy demokratického rozhodovania a riadenia sú v súčasnosti vo významnej kríze, a to ako na národnej, tak aj na nadnárodnej úrovni. Degradácia nástrojov priamej a nepriamej demokracie je prítomná na všetkých úrovniach politického rozhodovania, od komunálnej politiky, cez národnú politiku,

až po politický proces na nadnárodnej úrovni. Tento jav autor výstižne pomenúva sekundárnym analfabetizmom.

Dovolím si poznamenať, že predmetom záujmu širokej verejnosti sú poznatky a vedomosti získane výlučne zo sociálnych sietí. Internet sa stal priestorom, kde sa dnes šíri propaganda, dezinformačná kampaň, konšpiračné teórie. Autor poznamenáva, že ničím nezvyčajným dnes nie sú krátke články o zložitých problémoch európskej politiky so zjednodušenými vysvetleniami, ktoré čitateľovi podsúvajú skreslený obraz reality s cieľom ovplyvniť jeho postoj či názor. Konšpiračné weby prekvitajú a čoraz častejšie sa stavajú pre mnohých občanov hlavným zdrojom informácií. Tento fakt do značnej miery súvisí so stratou dôvery občanov v štandardné médiá. Navyiac, politické strany neponúkajú vo svojich programoch konkrétne témy a riešenia. V ich straníckych materiáloch, ale aj v predvolebnej kampani sa objavujú všeobecné tézy takmer rovnakého charakteru. Stalo sa módnou záležitosťou, že seriózny výskum politológov, ktorí ponúkajú podložené argumenty a vysvetlenia politických javov, vedú diskusiu kultivovaným štýlom, nepoužívajú pseudovedecké argumenty a vystupujú kultúrne a korektne, relevantné politické elity nevnímajú, ich argumentácia ich nezaujíma a za tento vedecký a vecný prístup k riadeniu vecí verejných ich označujú pojmami s negatívnou konotáciou (český prezident M. Zeman ich označuje za „sluničkáre“).

Predmetný fenomén sekundárneho analfabetizmu nie je výsostným problémom iba Slovenskej republiky. S obdobným vnímaním a problémami v politickom diskurze a v reálnom politickom živote, najmä v oblasti tvrdého euroskepticizmu, sa stretávame vo všetkých krajinách V-4.

Cieľom posudzovanej habilitačnej práce bolo *charakterizovať sekundárny analfabetizmus ako jeden z aspektov demokratického deficitu v Európskej únii so zameraním na problematiku euroskepticizmu na národnej a nadnárodnej úrovni* (str. 8-9). Konštatujem, že autorovi sa prostredníctvom posudzovanej habilitačnej práce podarilo naplniť stanovený cieľ na vysokej odbornej úrovni. Dôležitý je celkový pozitívny dojem zo spracovania textu, ktorý je zložený z niekoľkých publikovaných výstupov, je logicky usporiadaný, zrozumiteľný, ľahko a pútavo čitateľný bez toho, aby mu bola odopretá vedecká charakteristika. Autor pracuje s

množstvom vedeckých zdrojov, ktoré v texte náležite cituje. Z pohľadu originality a prínosu do vedeckého bádania uvádzam, že predmetná problematika nebola doposiaľ v českej a v slovenskej politologickej vedeckej komunite takýmto originálnym spôsobom spracovaná. Pri posudzovaní habilitačnej práce som v texte po obsahovej stránke nenašiel problémové miesta. K záverom a konštatáciám autora pripomienky zásadnejšieho charakteru nemám. Predkladanou prácou jej autor potvrdzuje, že je vyprofilovaným odborníkom v študijnom odbore politológia.

Autor v rámci posudzovanej habilitačnej práce nevenuje samostatnú pozornosť rozpracovaniu a definovaniu pracovných metód. Neznamená to, že jeho pracovné nástroje nie sú zreteľné a jednoznačné. Základným metodologickým postupom je metóda analýzy dokumentov a jestvujúcich faktov. Autor využil aj historickú a komparatívnu metódu. Uvedené pracovné postupy jednoznačne pomohli autorovi v práci pri formulovaní logického a koncízneho vedeckého textu.

Z formálneho hľadiska posudzovaná habilitačná práca neobsahuje závažné nedostatky technického, respektíve jazykového charakteru, ktoré by zásadným spôsobom ovplyvnili predpokladané hodnotenie. Vyjadrujem presvedčenie, že autor má kapacitu naďalej rozširovať svoje bádateľské úsilie o nové informácie týkajúce sa bezprostredných otázok sekundárneho analfabetizmu a následných problémov, ktoré sú s týmto javom bezprostredne spojené.

Na základe preštudovaných materiálov a prameňov, v súvislosti so skúmanou problematikou, by ma zaujímal názor autora na to, aké nástroje treba použiť na znižovanie miery sekundárneho analfabetizmu a jeho dôsledkov na národnej a nadnárodnej, najmä európskej úrovni? Mohla by v tejto súvislosti pomôcť v Čechách a na Slovensku permanentne diskutovaná povinná volebná účasť občanov?

Závěrečné hodnotenie

Na základe vyššie uvedeného oponentského posudku **odporúčam** predloženú habilitačnú prácu k obhajobe a na základe posúdenia doterajšej vedecko-výskumnej a pedagogickej činnosti, odbornej angažovanosti a takisto osobnostných kvalít uchádzača, po splnení všetkých podmienok, **navrhujem udeliť** Mgr. Gabrielovi EŠTOKOVI, PhD. vedecko-pedagogickú hodnosť *docent* v odbore politológia.

Praha 18.1.2021